

Вибіркова дисципліна Архівознавство: наука про пам'ять і документ

Відкриваючи минуле, формуємо майбутнє

Що таке архівознавство?

1

Галузь історичної науки
Вивчає теорію,
методологію та
організацію архівної
справи.

2

Предмет дослідження
Збирання, зберігання,
опис, систематизація та
використання архівних
документів.

3

Міждисциплінарні
зв'язки
Тісно пов'язане з
історією, правом,
культурологією,
документознавством та
іншими науками.

Архівознавство є фундаментальною дисципліною для розуміння того, як суспільство зберігає та інтерпретує свою колективну пам'ять.

Історичні витоки архівознавства

Ранні посібники

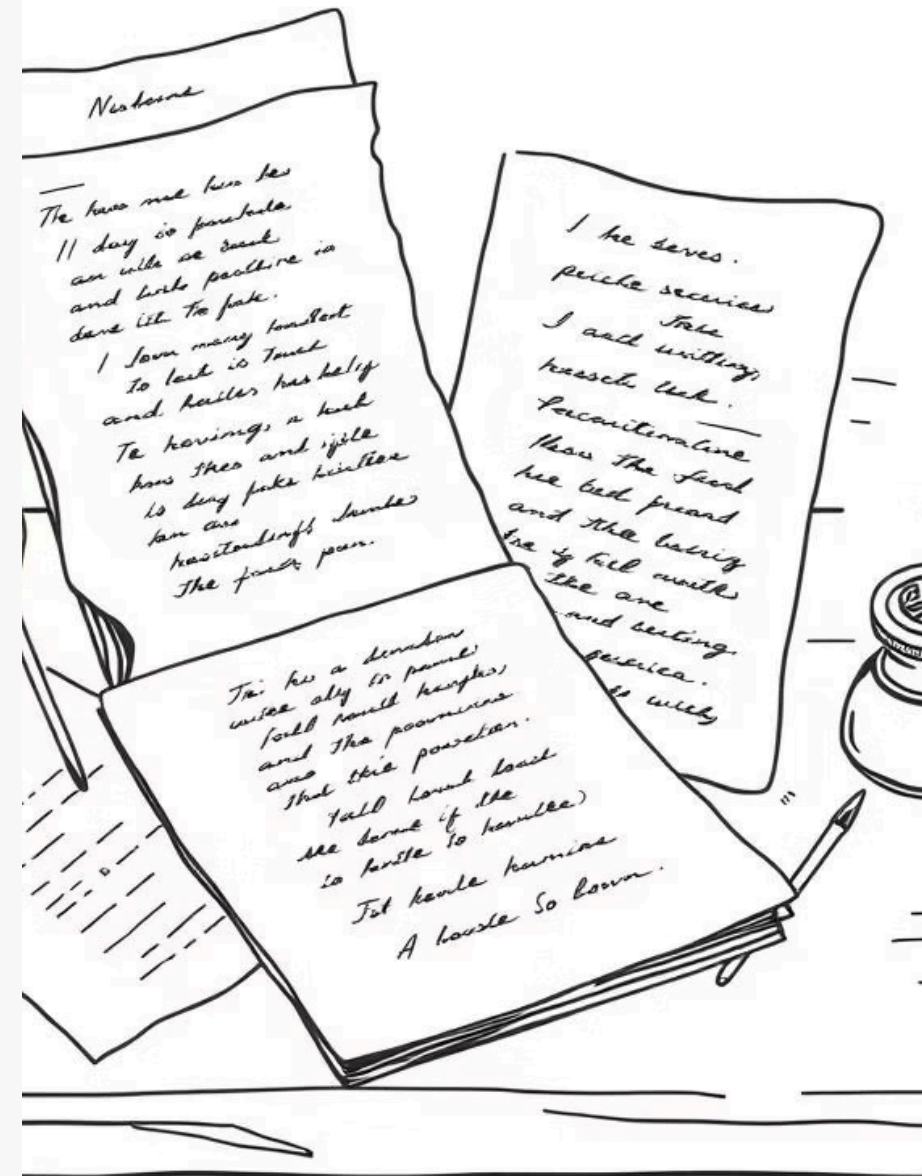
Перші системні праці з архівознавства з'явилися в Європі. **Якоб фон Раммінген (1571)** та **Бальдассар Боніфаціо (1632)** заклали основи теоретичного осмислення архівної справи.

Український контекст

В Україні архівознавство активно розвивалося з 19 ст. (губернські архівні комісії) та пережило "золоту добу" у 20-30-ті роки завдяки таким постатям, як **М. Грушевський** і **Д. Яворницький**.

Дипломатика та критика

Витоки архівознавства сягають дипломатики – науки, що займається критичним аналізом історичних документів для встановлення їхньої автентичності.

Основні функції архівознавства

Облік та класифікація

Описування, облік та класифікація документів для легшого доступу та навігації.

Збереження автентичності

Забезпечення збереженості та автентичності архівних матеріалів на довгі роки.

Пошук та використання

Розробка ефективних методів пошуку, відтворення та використання інформації.

Менеджмент та право

Впровадження архівного менеджменту та правових засад архівної справи.

Визначні постаті в архівознавстві

Світові лідери

- **Теодор Шелленберг (США)** – розробник теорії оцінки документів, що вплинула на сучасну практику.
- **Гіларі Дженкінсон (Велика Британія)** – сформулював ключові принципи автентичності та недоторканності архівів.

Вітчизняні корифеї

- **М. Владимирський-Буданов** – історик права, який досліджував стародавні українські акти.
- **М. Довнар-Запольський** – історик та етнограф, що зробив значний внесок у вивчення джерел.
- **О. Водолажченко** – відомий український архівознавець і джерелознавець.

Сучасні виклики та цифрова трансформація

Електронні документи

Поява електронних документів та баз даних вимагає нових підходів до зберігання та каталогізації.

Цифрова архівація

Збереження, доступність та популяризація архівних матеріалів через інтернет стає пріоритетом.

Онлайн-ресурси

Приклад: цифрові фонди Карельського наукового центру РАН, що містять аудіозаписи та тематичні сайти.

Цифрова ера відкриває безпрецедентні можливості для розширення доступу до архівів, але й ставить нові завдання щодо їхньої безпеки та довговічності.

Критичні архівні студії

Критичні архівні студії зосереджені на дослідженні соціальних, культурних та політичних аспектів формування архівів, виявляючи приховані упередження та владні структури.

- **Аналіз влади та впливу:** Дослідження того, як владні структури формують архівні колекції та визначають, що зберігається, а що ні.
- **Протидія упередженням:** Активна робота з виявлення та корекції упереджень за ознаками раси, класу, гендеру та інших соціальних груп в архівних джерелах.
- **Вивчення "білих плям":** Відкриття та заповнення прогалин у документації історичних подій, особливо тих, що стосуються маргіналізованих груп.

Архівознавство в Україні сьогодні

Провідні установи

- **Інститут архівознавства НБУ ім. В. Вернадського** (засн. 1993) – ключовий науковий центр у галузі архівознавства.
- **Український державний НДІ архівної справи та документознавства** (засн. 1994) – займається дослідженнями та практичними розробками.

Міжнародна співпраця

Українські архівні установи активно співпрацюють з міжнародними центрами, такими як архіви Словенії, Німеччини та інших країн, для обміну досвідом та спільного дослідження.

Ця співпраця сприяє інтеграції українського архівознавства у світовий науковий простір та обміну передовими практиками.

Практичне значення архівознавства

Національна пам'ять

Збереження
національної пам'яті та
культурної спадщини для
майбутніх поколінь.

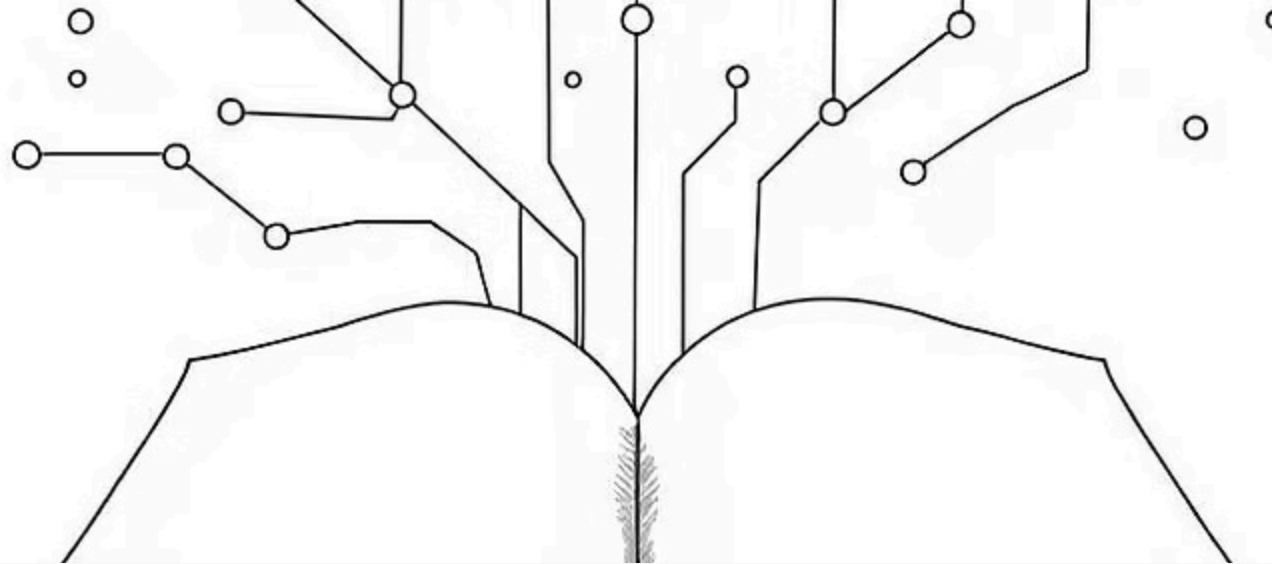
Підтримка досліджень

Надання джерел для
наукових досліджень,
правосуддя та
ефективного державного
управління.

Розвиток інновацій

Сприяння розвитку
інформаційних систем та
сучасного архівного
менеджменту.

Архівознавство – це не лише про минуле, а й про забезпечення функціонування сучасного суспільства та його майбутнього розвитку.

Висновок: Архівознавство – ключ до минулого і майбутнього

Зберігаючи правду, будуємо довіру

- **Наука пам'яті:** Архівознавство зберігає правду часу та забезпечує доступ до неї, формуючи основу для історичного осмислення.
- **Нові горизонти:** Сучасні технології відкривають безпрецедентні можливості для архівної справи, роблячи архіви більш доступними та динамічними.
- **Запрошення до розвитку:** Вивчення та розвиток архівознавства – це інвестиція у нашу колективну пам'ять, прозорість та довіру у суспільстві.